

Ďaleké výhľady – kedy „začínajú“ a kde končia?

Bratislava, PriF UK,
15.II.2023

NaObzore.net

Dalibor Výberčí | Dušan Belaň

- ***dial'kové pozorovanie***
- **„zem zo zeme“: zdanlivý obzor**
- **horizontálna dohľadnosť**

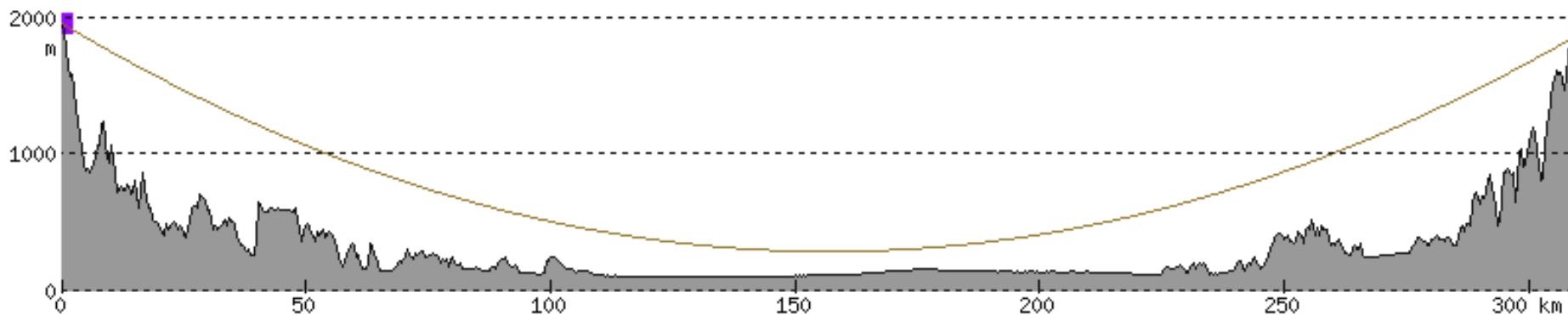

Definovanie

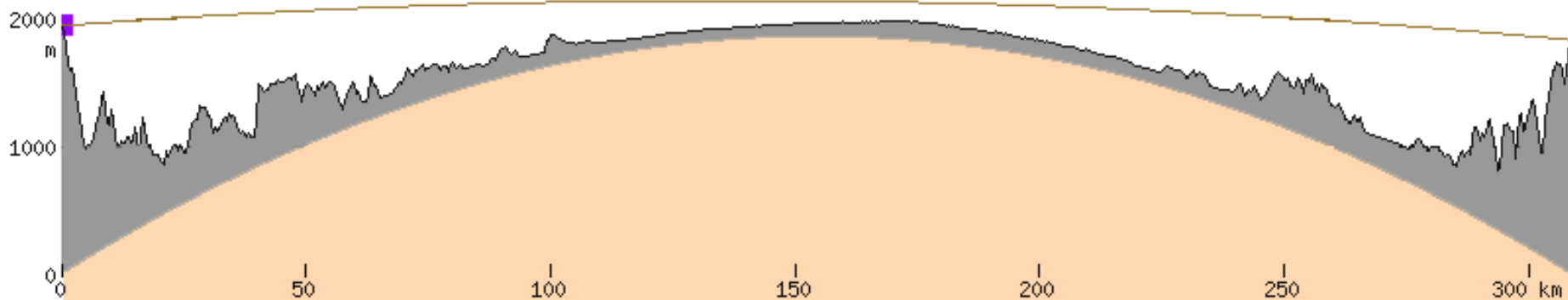
- **geomorfológia**
- **meteorológia**
- **astronómia**
- **optika, osobitne atmosféry**
- **fotografia (fototechnika)**
- **krajinná pokrývka**
- **geologická stavba**

Vplývajúce faktory

■ trajektória výhľadu (svetla) vzhľadom k existujúcemu

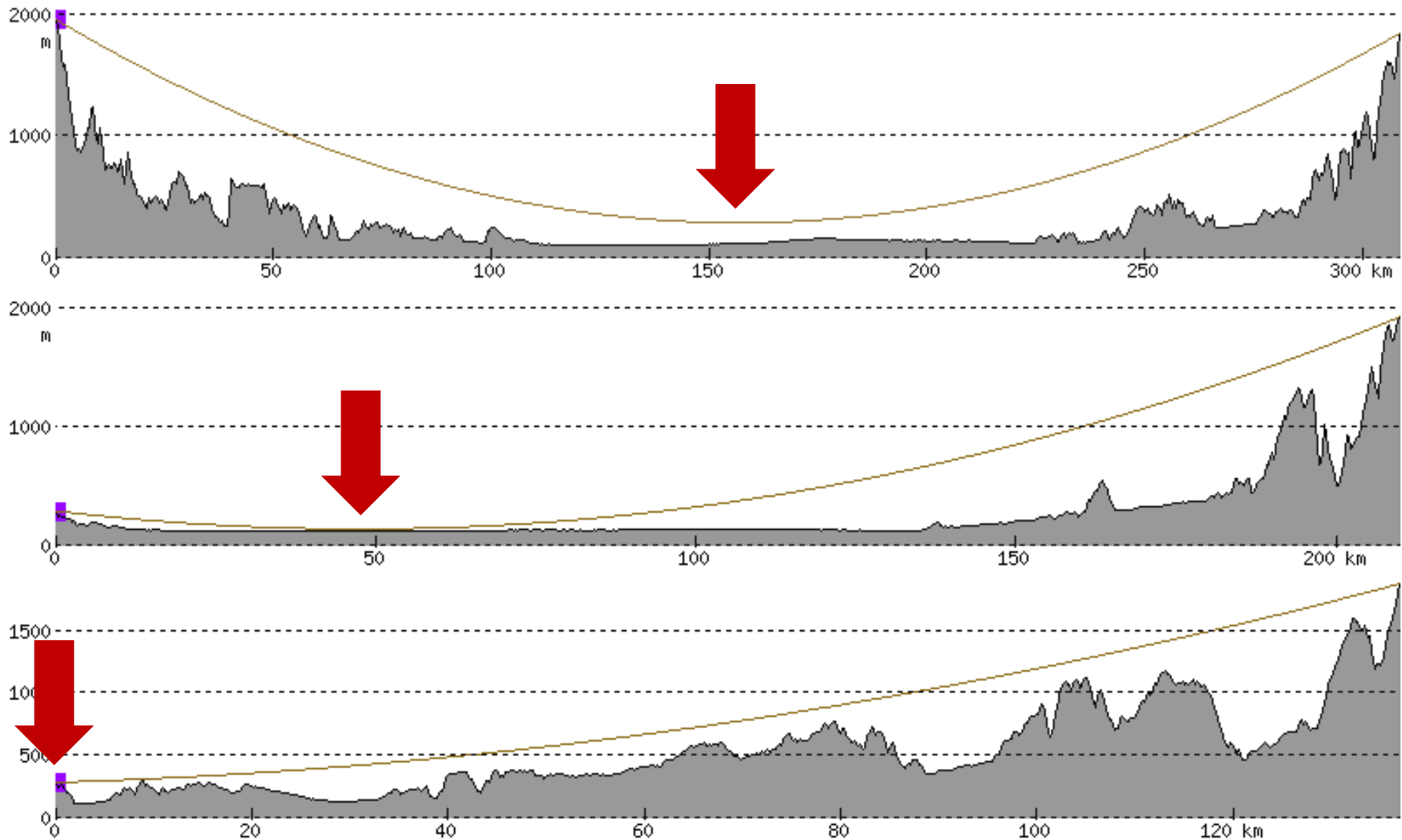
=

všetky profily v prezentácii podľa HeyWhatsThat.com

Geomorfologické faktory

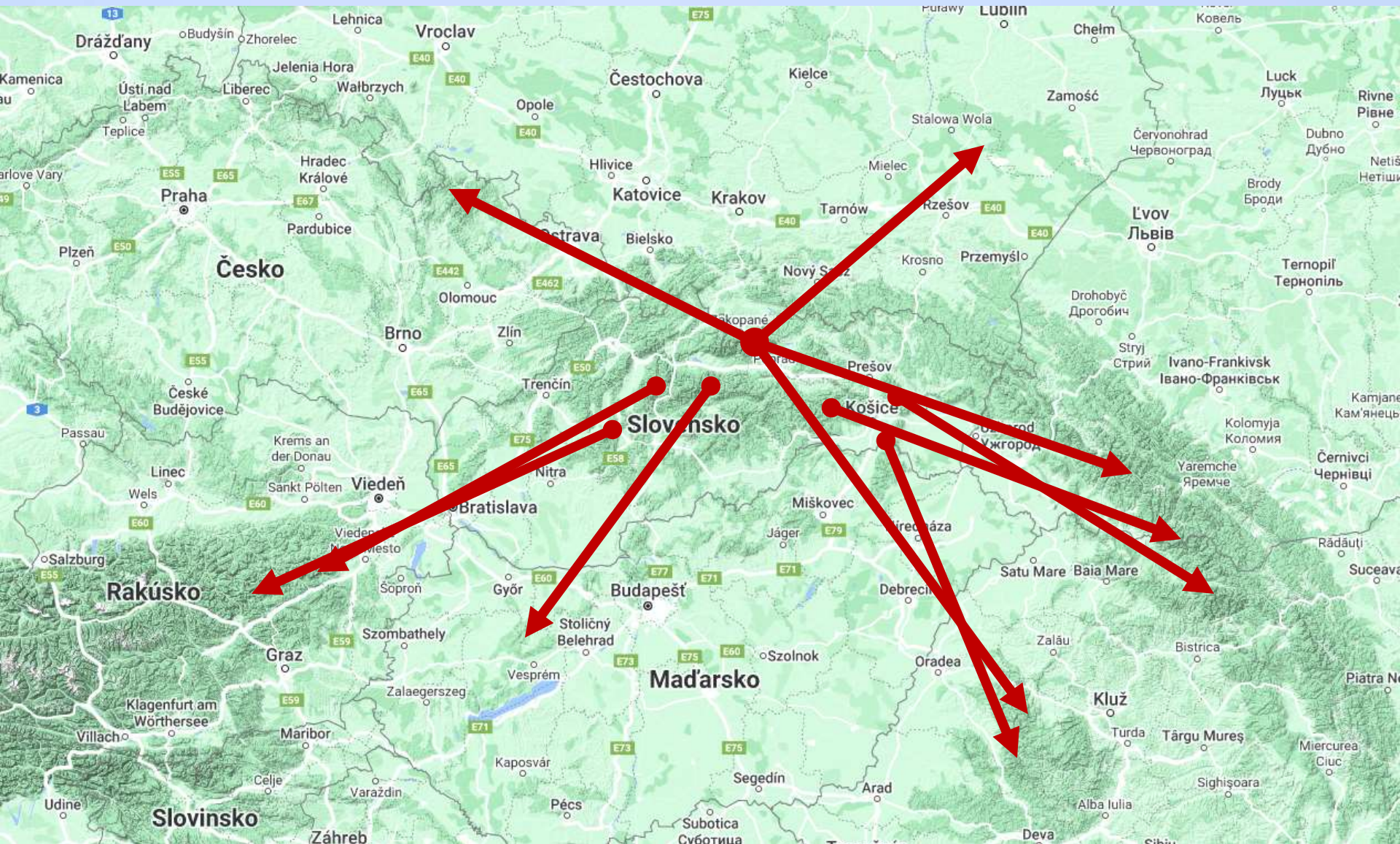
■ „kritické miesto“ trajektórie

Geomorfologické faktory

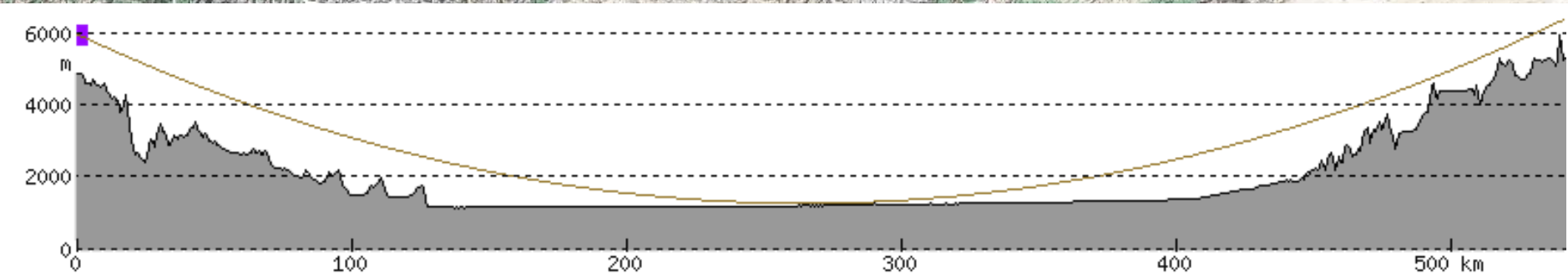
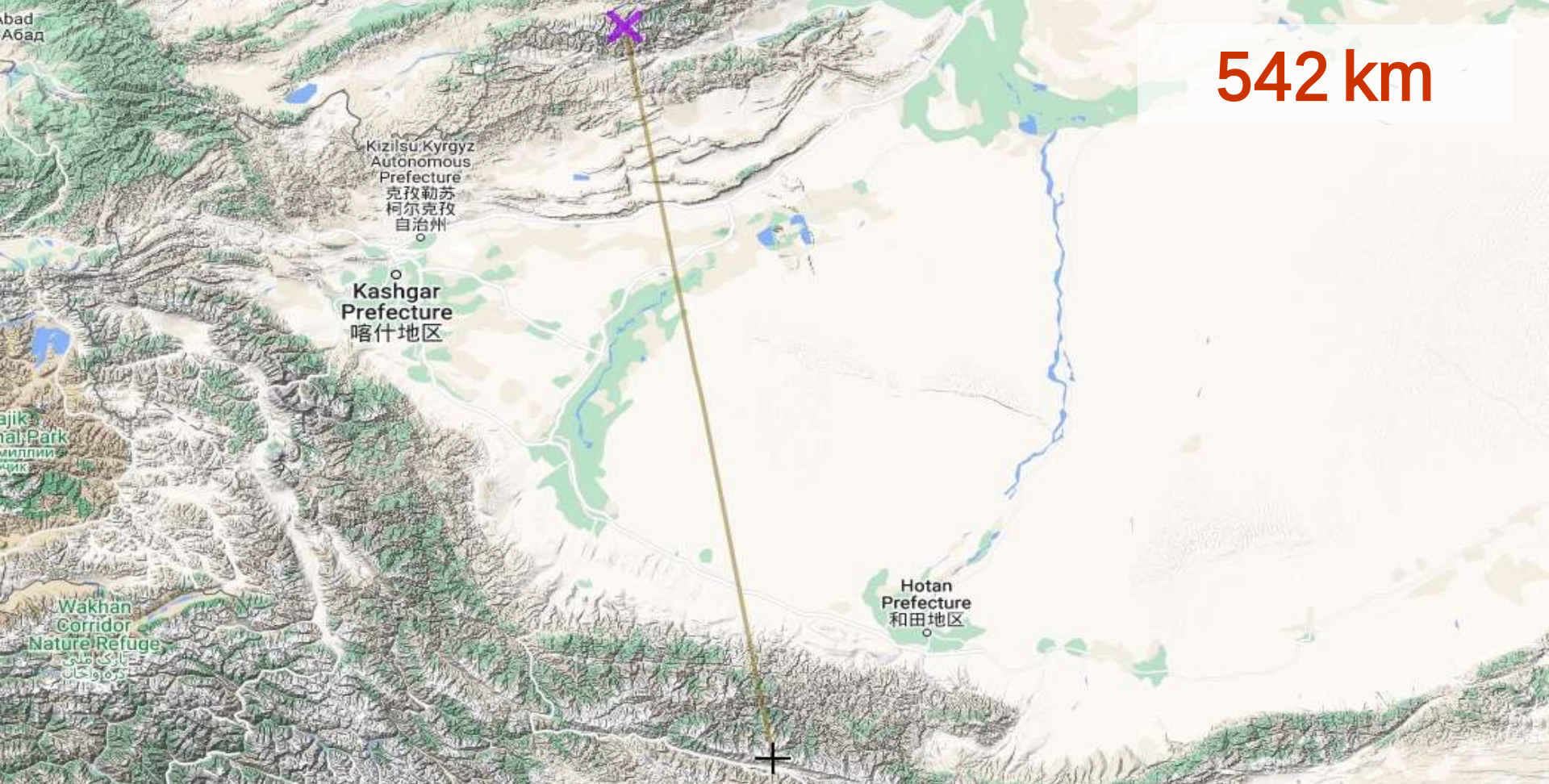

■ naše „najďalekejšie“ možné výhľady:

Geomorfologické faktory

Geomorfologické faktory

■ **klúčová vlastnosť atmosféry:
schopnosť prepúšťať svetlo =
priehľadnosť**

■ **výsledná dohľadnosť: voda
vo vš. skupenstvách * zákal**

■ **samoočista: atmosférická
depozícia; hlavne vymývanie**

Meteorologické faktory – základ

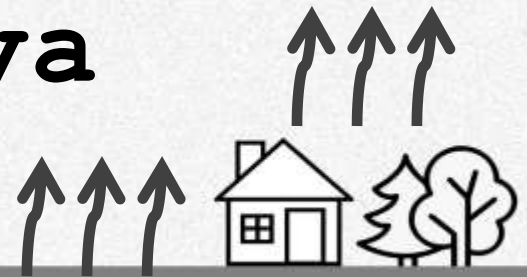
■ pri anticyklonálnom počasí:

voľná atmosféra

inverzná vrstva = zádržná vrstva
horná hranica h.v. $\approx$ inverzná hladina

hraničná vrstva

zemský povrch ~ reliéf (terén)

Meteorologické faktory – základ

- vo voľnej atmosfére
- hl. zima -> priem. nižšia inverzná hlad.
- vertikálne dobre vyjadrené tlak. výše

voľná atmosféra

hraničná vrstva

„Nadinverzný“ typ pozorovacej sit.

■ Inovec, 30.XII.2016 (Marek Kleman)

„Nadinverzný“ typ pozorovacej sit.

■ identifikácia výšky inv. hladiny:

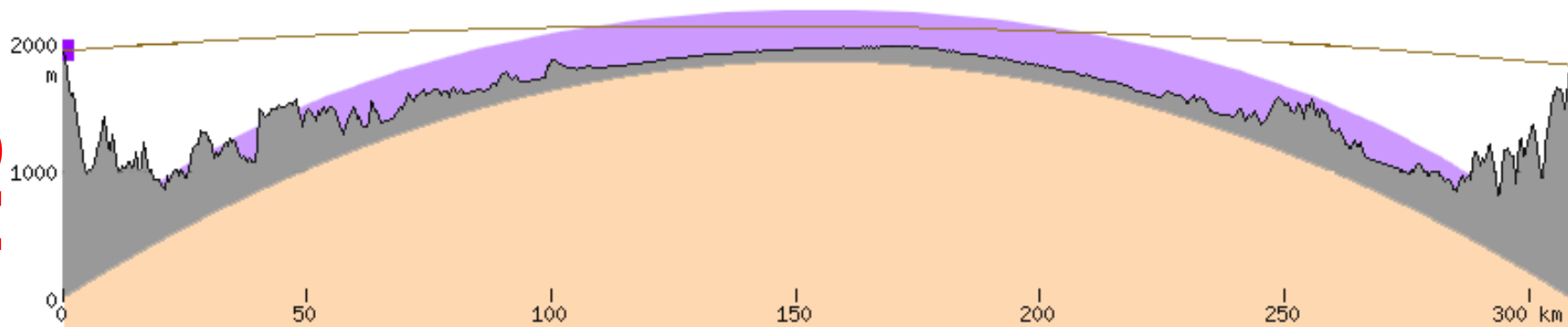
**z vyvýšeného miesta
a na blízkom objekte!**

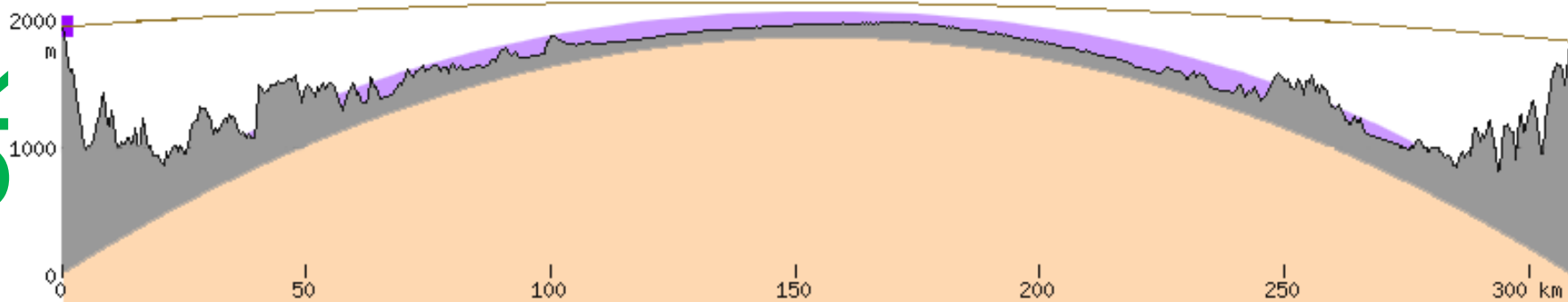
„Nadinverzný“ typ pozorovacej sit.

KO

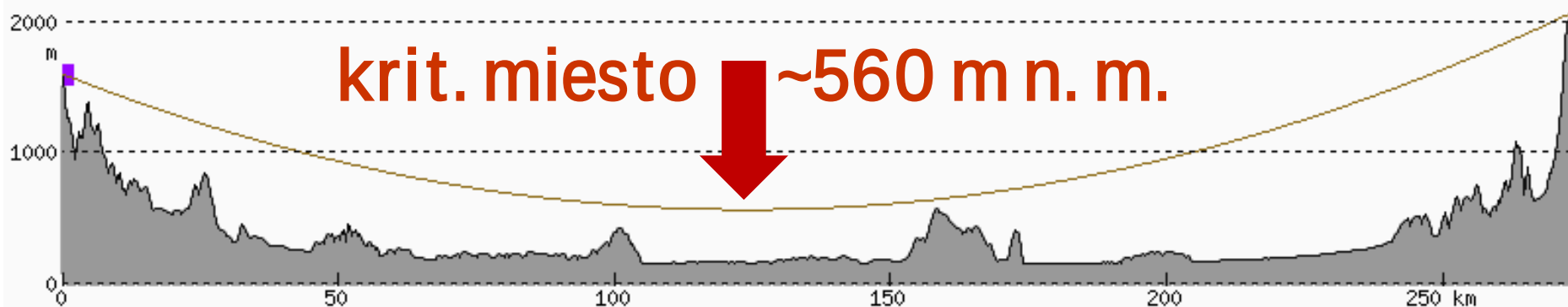
OK

- inverzná hlad. $<$ krit. miesto trajektórie
- viditeľné: čo je zdanlivo nad inverznou h.
- na svitaní, za bieleho dňa, pri súmraku
- extrém. dohľadnosti pomerne zriedkavé

„Nadinverzný“ typ pozorovacej sit.

■ Ostredok, 2.1.2020 (Maciej Majewski)

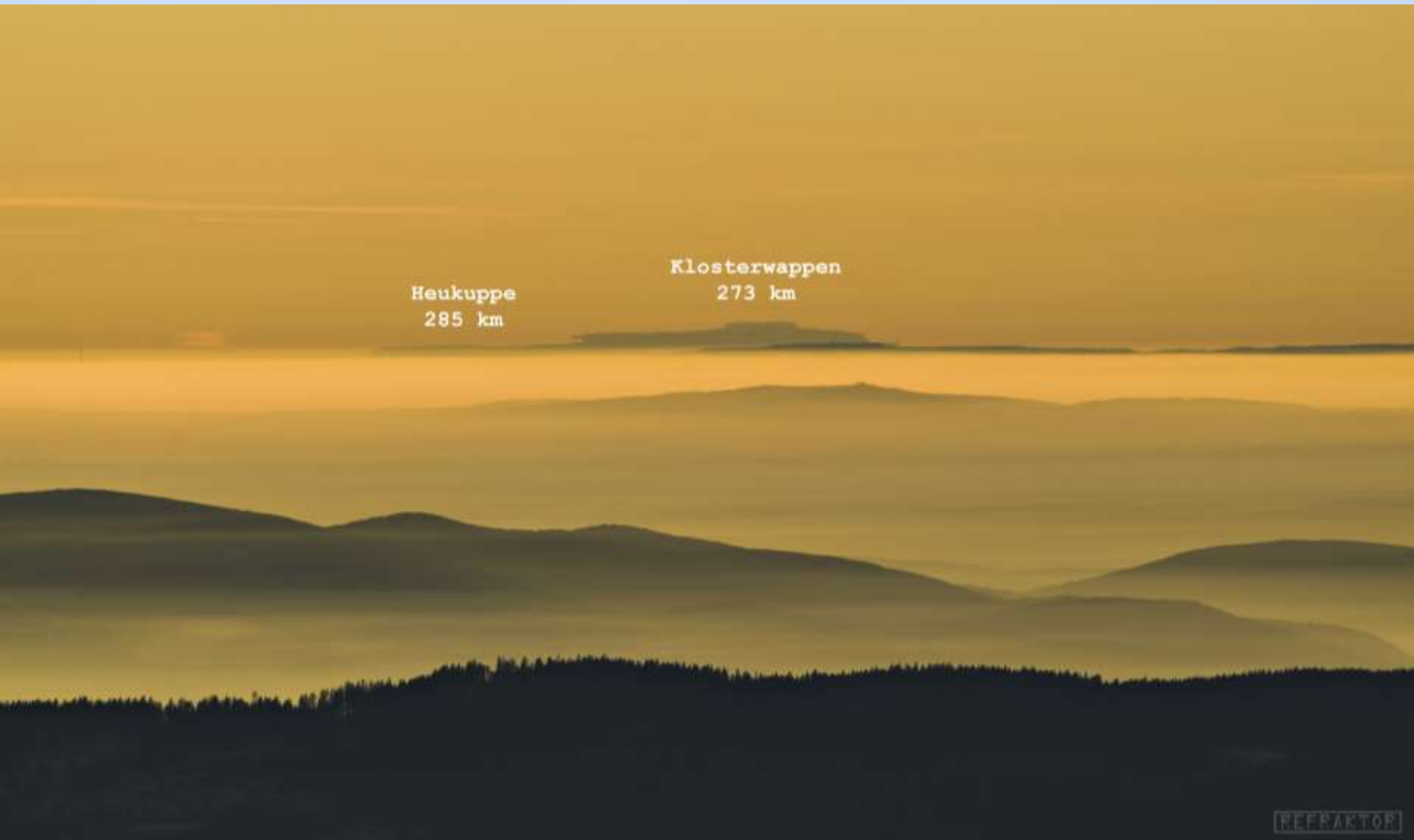
„Nadinverzný“ typ pozorovacej sit.

■ Kamzík, 2.1.2020 (Radovan Plevko)

„Nadinverzný“ typ pozorovacej sit.

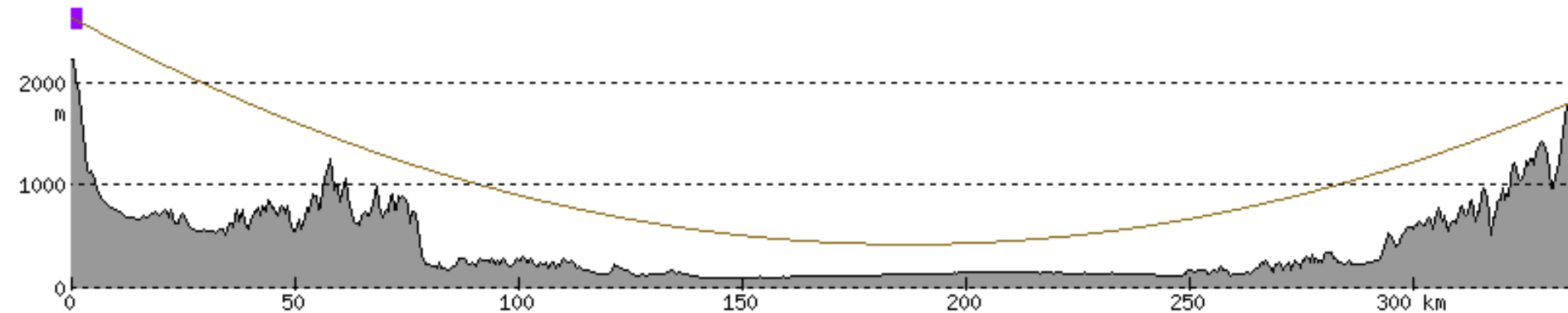
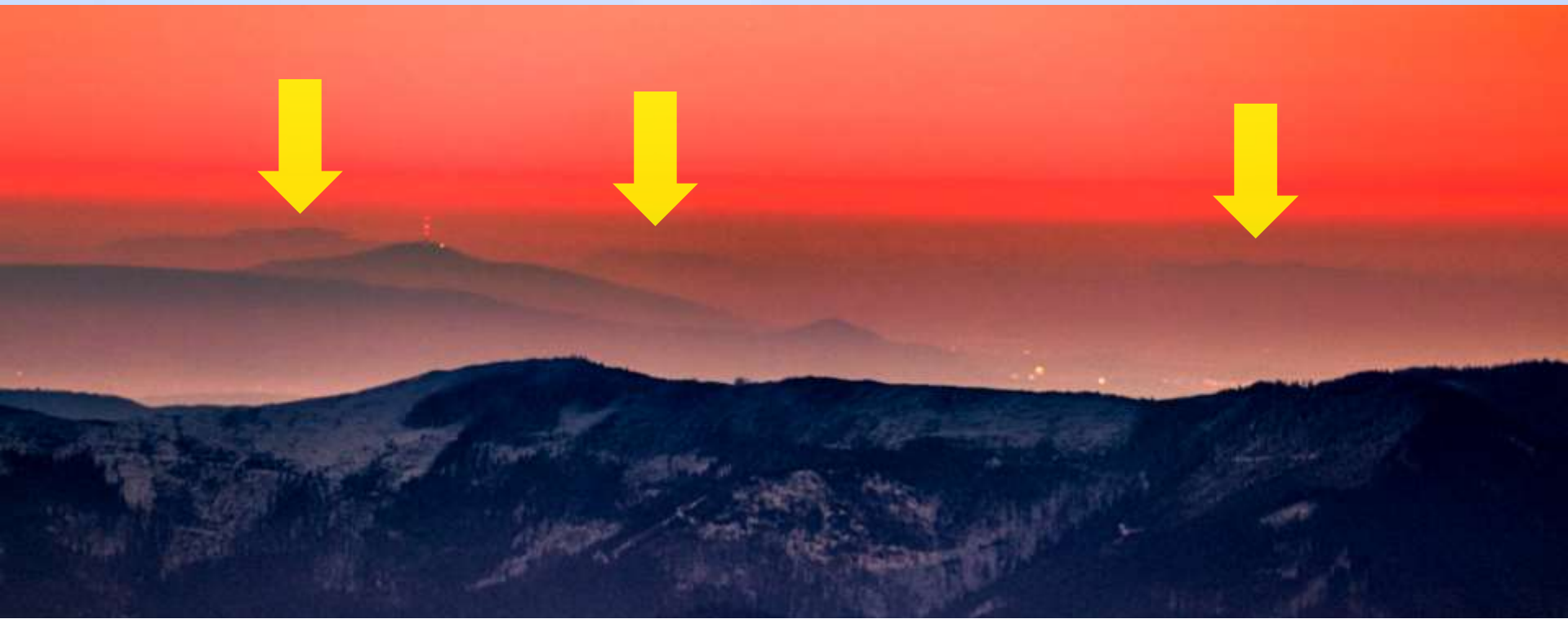
■ Ostredok, 2.1.2020 (Maciej Majewski)

„Nadinverzný“ typ pozorovacej sit.

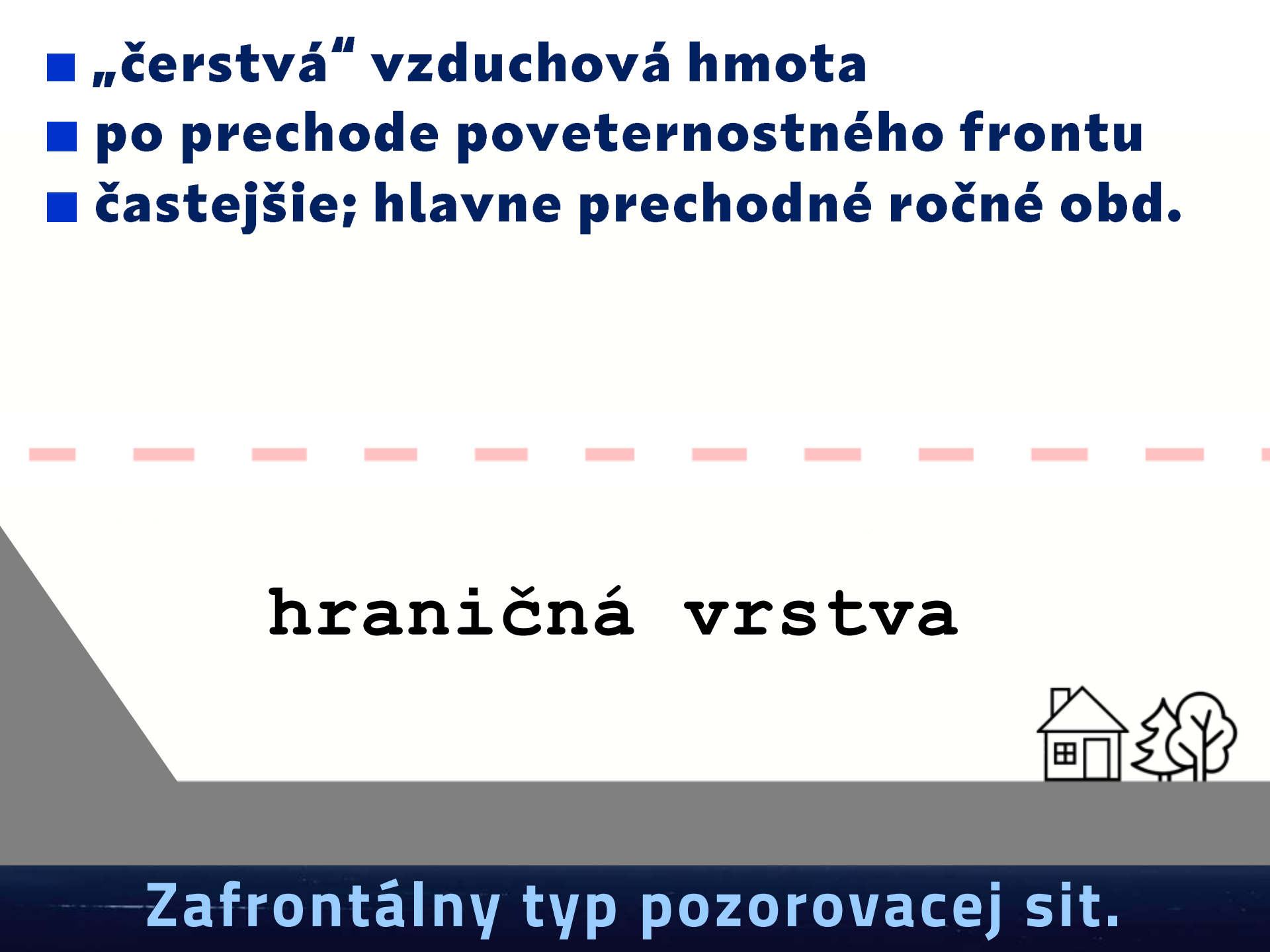

■ Lomnický štít, 9.II.2023 (Michał Skiba)

„Nadinverzný“ typ pozorovacej sit.

- „čerstvá“ vzduchová hmota
- po prechode poveternostného frontu
- častejšie; hlavne prechodné ročné obd.

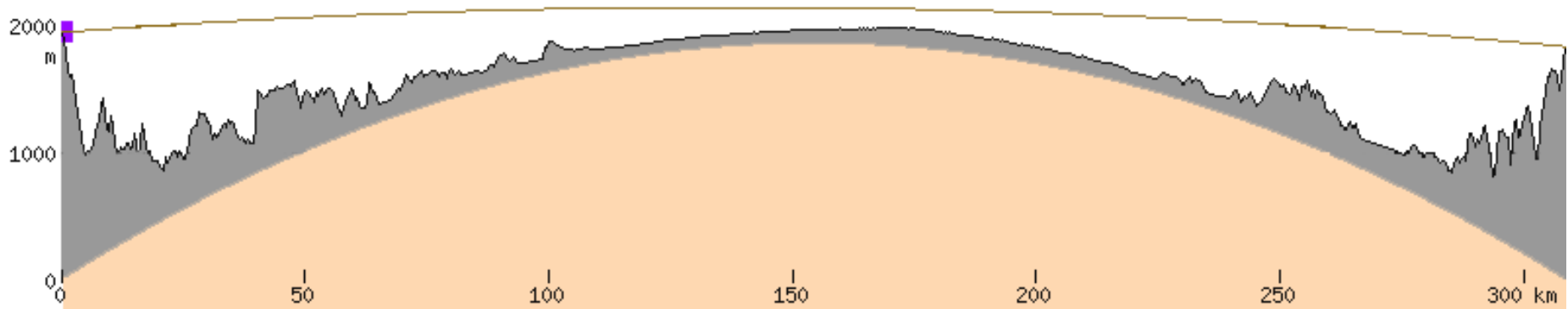

A schematic diagram of a cold front cross-section. A horizontal dashed red line represents the boundary between the cold air mass above and the warm air mass below. The text 'hraničná vrstva' (boundary layer) is centered below this line. At the bottom right, a grey shaded area represents the ground, with a simple line drawing of a house and two trees. The bottom of the slide features a dark blue banner with white text.

hraničná vrstva

Zafrontálny typ pozorovacej sit.

- **priezračná hraničná vrstva**
- **inverzná hladina nepodstatná**
- **„iba“ (hlavne) na svitanií/súmraku**
- **viditeľné: celé kontúry objektov**

Zafrontálny typ pozorovacej sit.

■ **Křížna, 8.X.2020 (Richard Ježík)**

Zafrontálny typ pozorovacej sit.

■ Pipitka, 8.II.2020 (Richard Ježík)

Zafrontálny typ pozorovacej sit.

- **azimutálna vzdialenosť objektu od miesta východu/západu Slnka**
- **kontrast nad vs. tesne pod obzorom**
- **osvetlenie snehu, vápencových hôr pri dennom svetle**
- **Jasová (okr. NZ)-Sklený breh, 6.III.2021**

Astronomické faktory – poloha Slnka

■ zafrontálna situácia – Sitno, 4.X.2022

18¹⁵ SELČ: nad obzorom, tesne pred západom

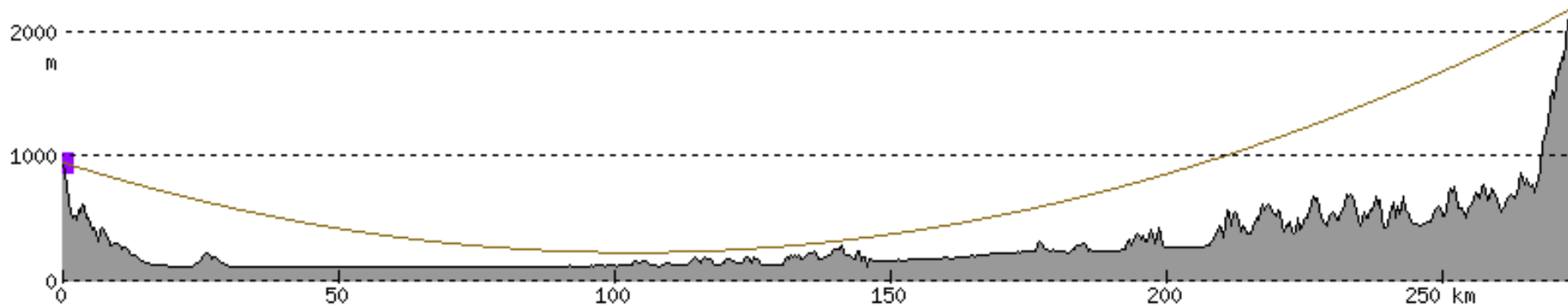

19⁰⁰ SELČ: pod obzorom, ~ 40 min. po západe

Astronomické faktory – poloha Slnka

■ Makovica, 15.III.2020 (Peter Filip)

Astronomické faktory – poloha Slnka

■ Jasová-Sklený breh, 9.II.2022

Astronomické faktory – poloha Slnka

■ Dobogókő, 19.X.2019 (Krisztián Ángyán)

Facebook / Ángyán Krisztián Photo

Astronomické faktory – Mesiac

■ Dobogókő, 8.VII.2020 (Krisztián Ángyán)

Facebook / Ángyán Krisztián Photo

Astronomické faktory

- **terestrická refrakcia** (lom/zakrivenie/ohyb); **atmosféra ako optický hranol:** *zdvih obzoru*, typicky pri tepl. inverzii

koef. 13–14 % za štandardných podmienok

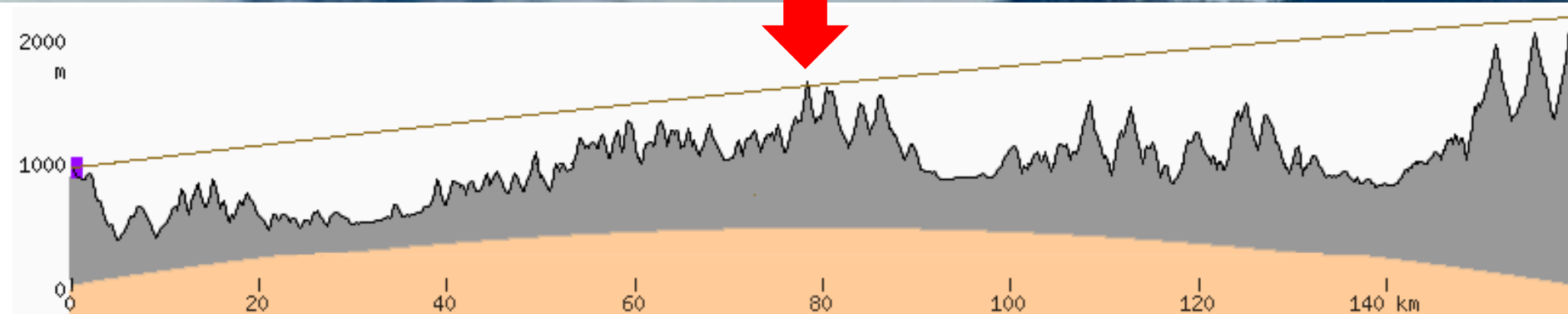
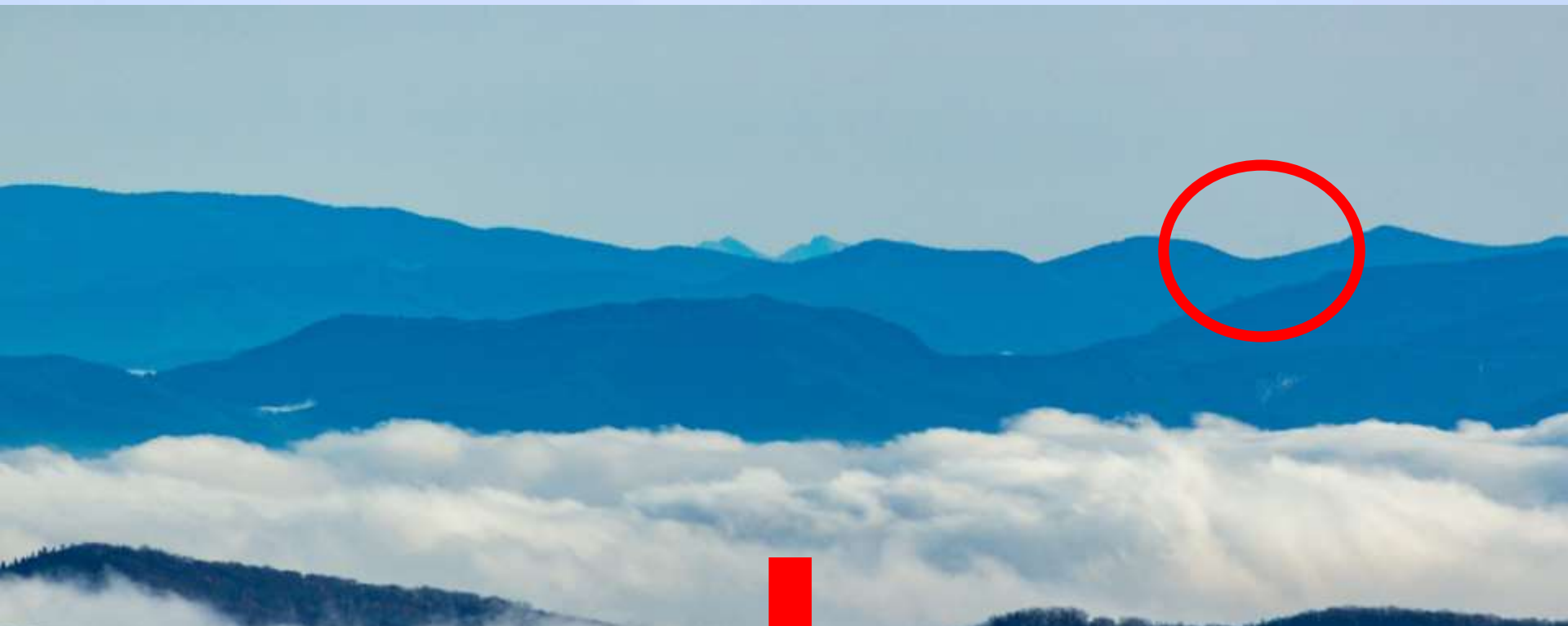
- **pri 20 % za nadštandardných podmienok** (silnej) inverzie;

atmosféra ako šošovka, alebo séria šošoviek: *zrkadlenie až fatamorgána*

Rôzne typy a stupne deformácie v závislosti od polohy pozorovateľa vzhľadom k inverznej vrstve (pod/v/nad a o koľko), a od vzdialenosti objektu.

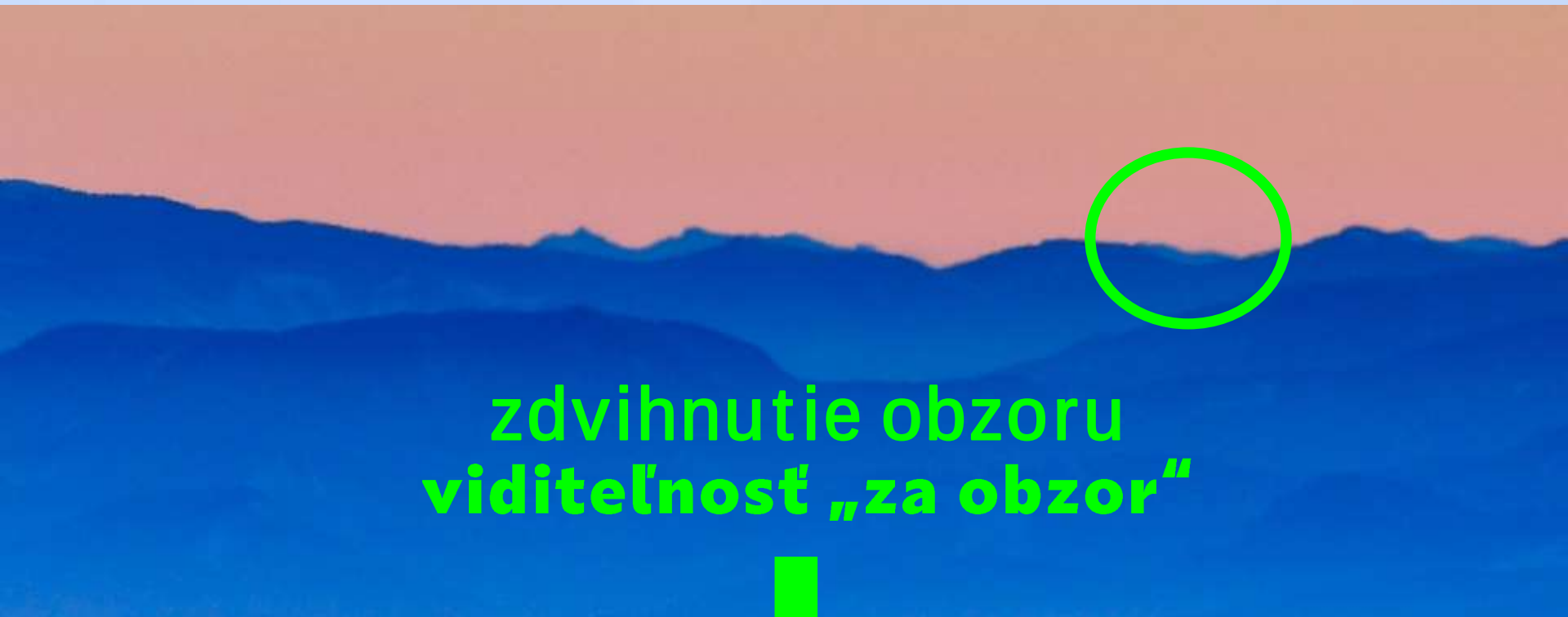
Optika (refrakcia) atmosféry

■ Veľká Javorina, 14.XI.2019 (J. Dovičin)

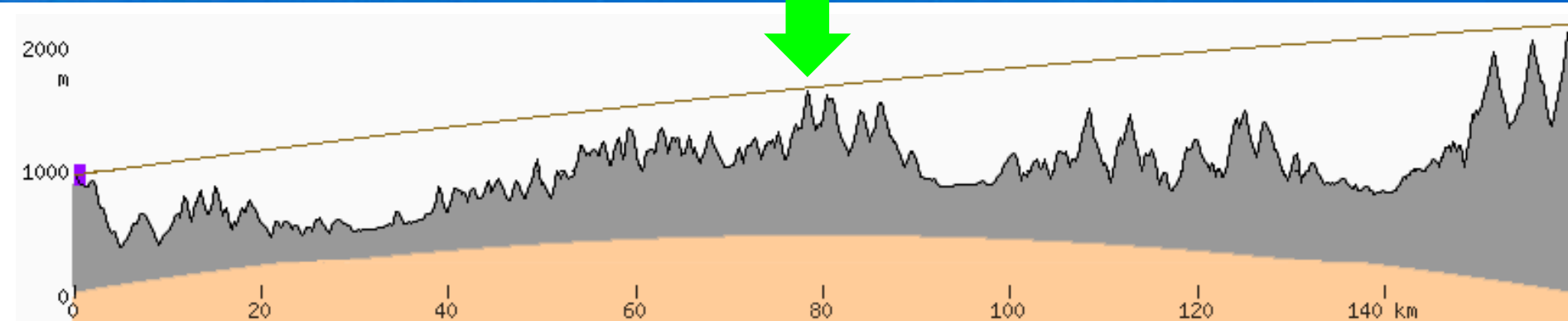

Optika (refrakcia) atmosféry

■ Veľká Javorina, 7.II.2023 (V. Šálek)

zdvihnutie obzoru
viditeľnosť „za obzor“

Optika (refrakcia) atmosféry

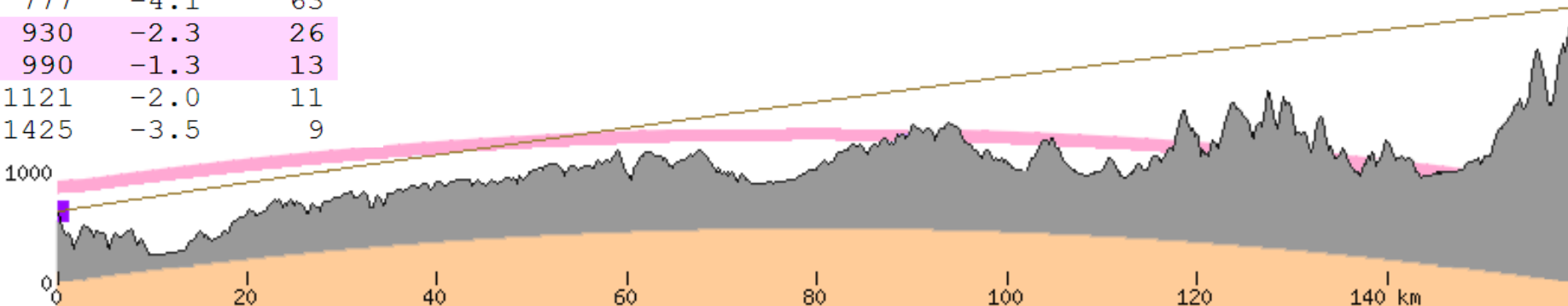

■ Csóványos – pri výstupe, 30.XII.2016

(pravé) vrchné zrkadlenie

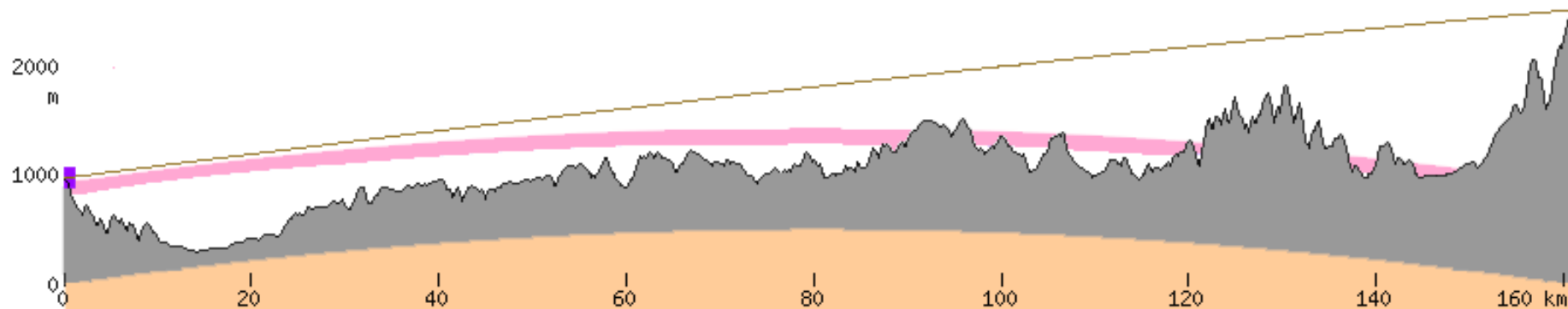
Budapest
12Z 30 Dec 2016

HGHT	TEMP	RELH
m	C	%
139	1.2	55
312	-1.1	69
400	-1.9	69
752	-4.0	63
777	-4.1	63
930	-2.3	26
990	-1.3	13
1121	-2.0	11
1425	-3.5	9

Optika (refrakcia) atmosféry

■ Csóványos – vrchol, 30.XII.2016

Optika (refrakcia) atmosféry

■ Veľká Javorina, 27.XII.2015 (Ľ. Balažovič)

Ľuboš Balažovič

Optika (refrakcia) atmosféry

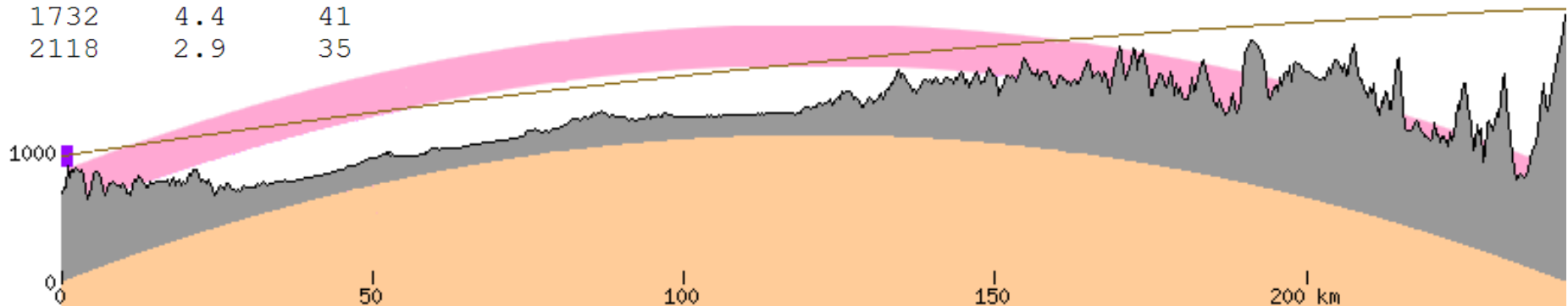
■ Veľká Javorina, 27.XII.2015 (Ľ. Balažovič)

Prostejov
12Z 27 Dec 2015

HGHT m	TEMP C	RELH %

216	0.4	96
256	0.0	99
475	-1.5	99
483	-1.3	100
508	2.8	99
541	5.8	89
576	6.2	85
766	8.1	65
854	9.0	57
890	8.8	53
1035	9.0	46
1386	6.6	41
1587	5.2	39
1732	4.4	41
2118	2.9	35

nepravé
zrkadlenie

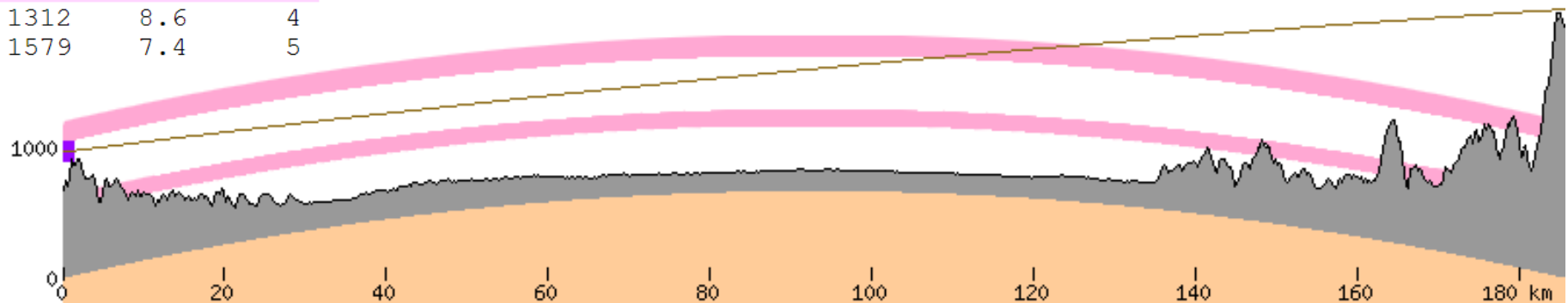
Optika (refrakcia) atmosféry

■ Veľká Javorina, 2.1.2020 (M. Pomajbo)

Prostejov
12Z 02 Jan 2020

HGHT m	TEMP C	RELH %
216	-3.9	98
255	-4.5	99
470	-5.9	99
519	-1.9	79
544	1.2	21
569	5.2	9
603	7.0	5
681	7.6	4
883	7.6	14
1035	7.0	21
1163	8.8	6
1312	8.6	4
1579	7.4	5

**známky fatamorgány
(zloženého zrkadlenia) ?**

Optika (refrakcia) atmosféry

- **„zrkadlovka“ + teleobjektív**
(≥ 200 mm, ≥ 300 pri extrémoch)
- **čo najsvetelnejší (f/) objektív**
- **statív/upevnenie**
- **fotenie na dlhých časoch**
- **postprocesovanie = softvérová
úprava fotografií**

Fotografia

■ Vértesszőlős-Siklóernyős, 18.V.2022

Fotografia a postproces

■ Ulrich Deuschle (udeuschle.de)

Second option: Select viewpoint from a list

Name of the summit ☐ begins with ☒ contains (* as wildcard)

View direction ☐ N ☐ NE ☐ E ☐ SE ☐ S ☐ SW ☐ W ☐ NW ☐ 360°

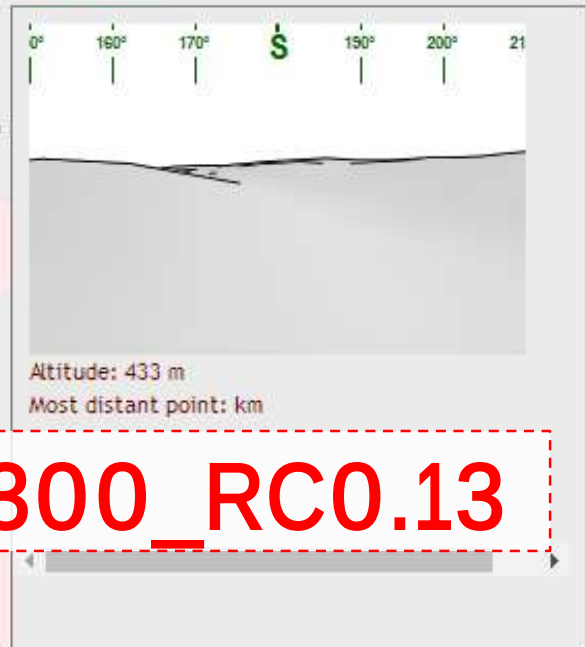
Third option: Set viewpoint data directly

Latitude (°): 48.31584 Longitude (°): 17.20959 Altitude (m): auto Camera height (m): 10 ☐ Look for summit point automatically

Set panorama data directly

View direction (°): 180
Horizontal extension (°): 60
Tilt (°): auto
Left edge (°): 150
Right edge (°): 210
Range of sight (km): 300
Zoom factor: 1 or Resolution (pix/deg): 20
Elev. exaggeration: 1.2
Colored display: ☐

Preview:

+ refrakcia: 300_RC0.13

Kľúčové výhľadové aplikácie

■ Ulrich Deuschle (udeuschle.de)

Zobor->

Größte Entfernung: 152 km

Telescope 10x

Help

Homepage

Terms of use

[Privacy policy](#)

[Impressum](#)

Move the mouse over the panorama.

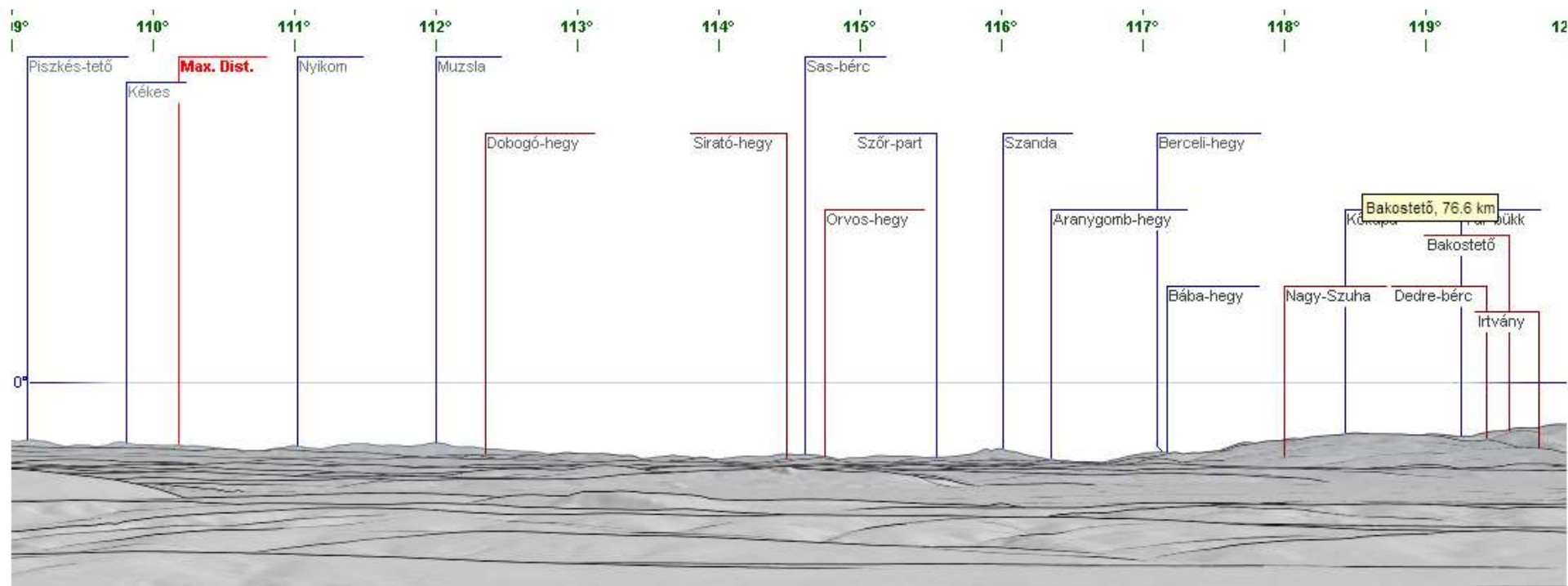
Click on labels, profile lines, title or wherever the mouse cursor turns into crosshair.

Breite: 48.346339° Länge: 18.108871° Höhe: 588 + 2 m
Visual field: 11° Zoom: 5x Vertikaler Blickwinkel: -1.1° Range of sight: **350_RC0.13** km

On mouse click jump to:

☒ GoogleMaps

☐ GoogleEarth (in Chrome)

Klíčové výhledové aplikace

■ Hey WhatsThat .com

Rámec viditeľnosti a trajektórie (profily)

1. Click on the map ---->

Or search for an address:

Sitno

e.g. 1600 pennsylvania ave, washington dc
or main & elm, 04843

Find

Or enter your latitude and longitude:

Latitude 48.40277769999999

Longitude 18.8763888

latitude and longitude can be entered
as 44.36254 or 44 15.3 or 44 16 07

2. You may want to move to the highest nearby spot
to ensure a 360° view:

Move to highest
point within 30m ▾

Move

3. Specify your elevation or leave blank for
the default (2 meters above ground level):

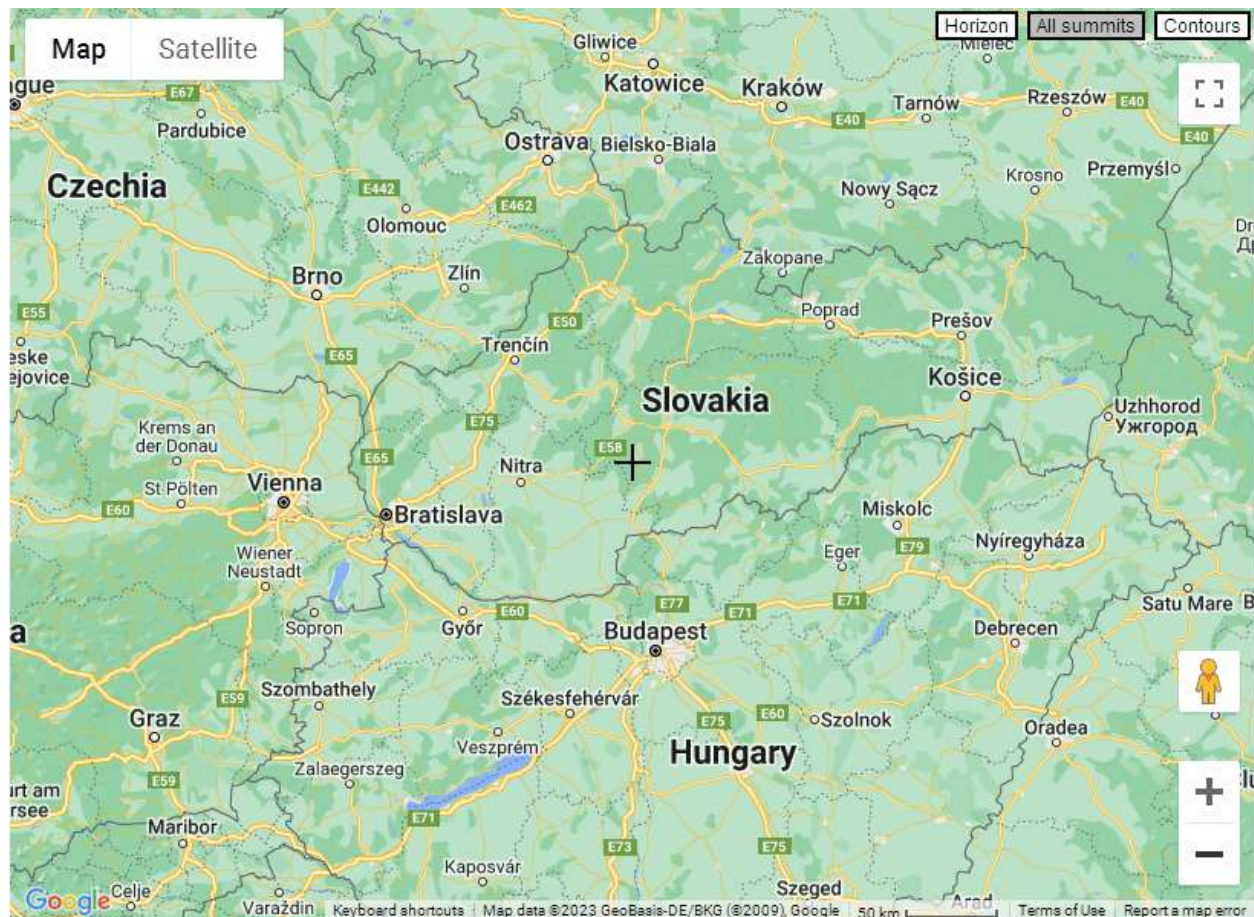
Elevation 1009 meters ☐ above ground
☒ above sea level

4. Enter a title:

Title

Submit request

Requests are taking about 2 minutes

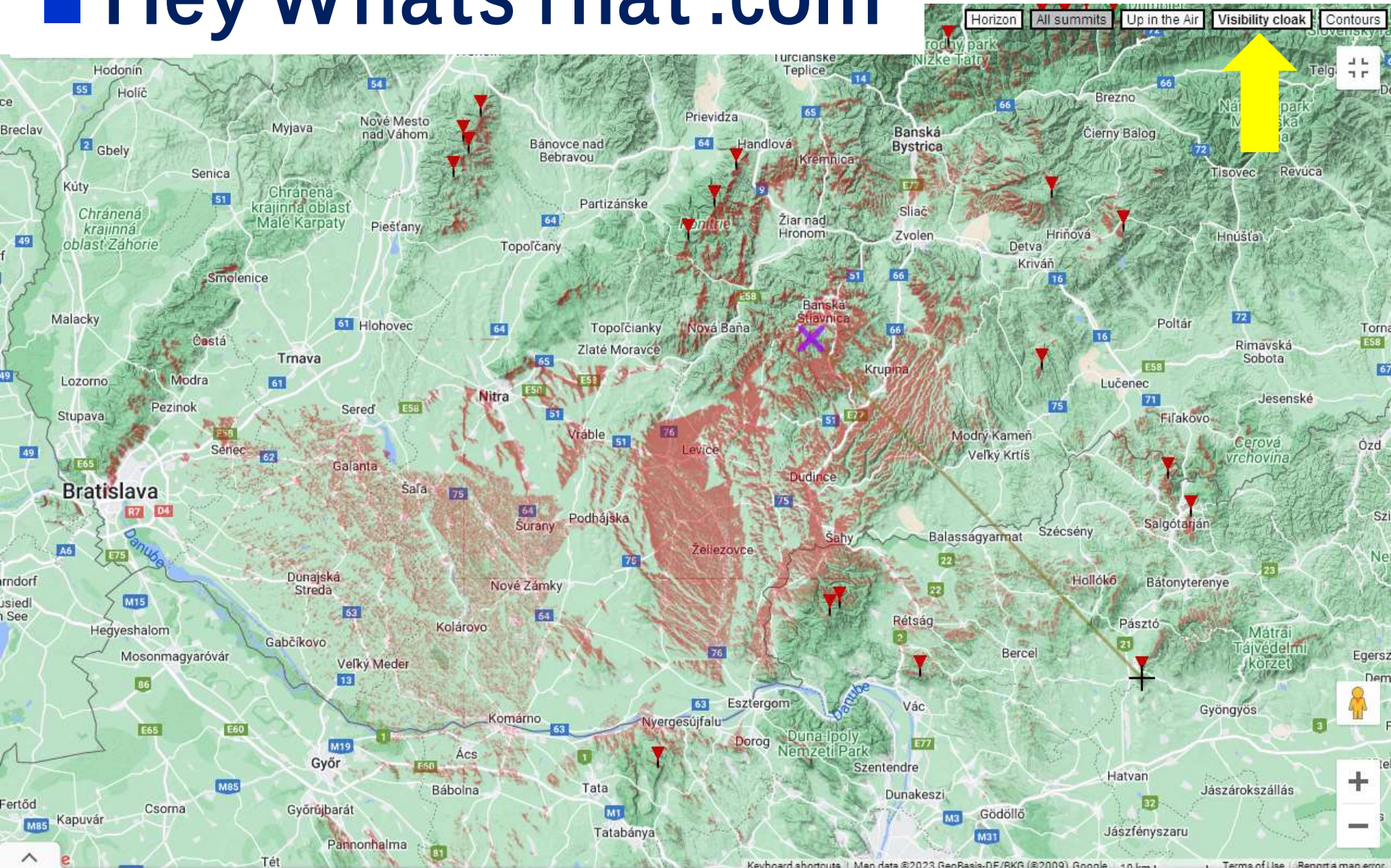

48.402778 N 18.876389 E

☐ English ☒ Metric ☐ DD.DDDDDD° ☐ DD° MM.MMMM' ☐ DD° MM' SS.SS"

Kľúčové vyhľadovacie aplikácie

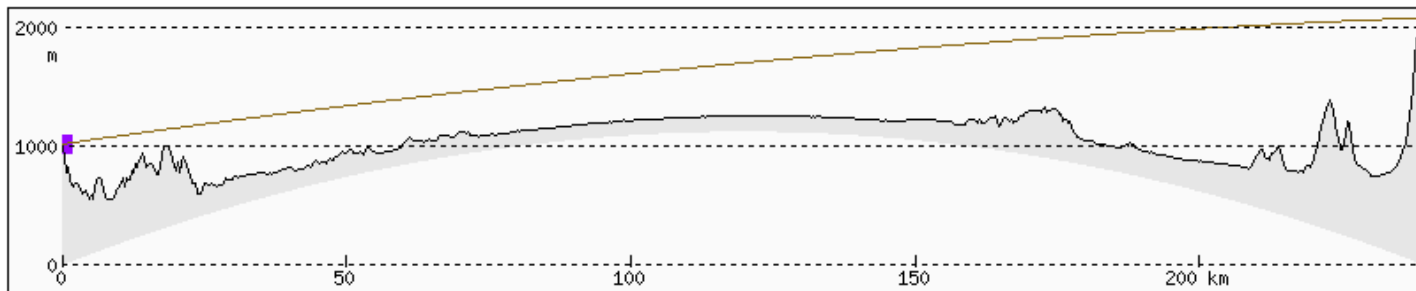

Kľúčové vyhľadovacie aplikácie

■ Hey WhatsThat .com

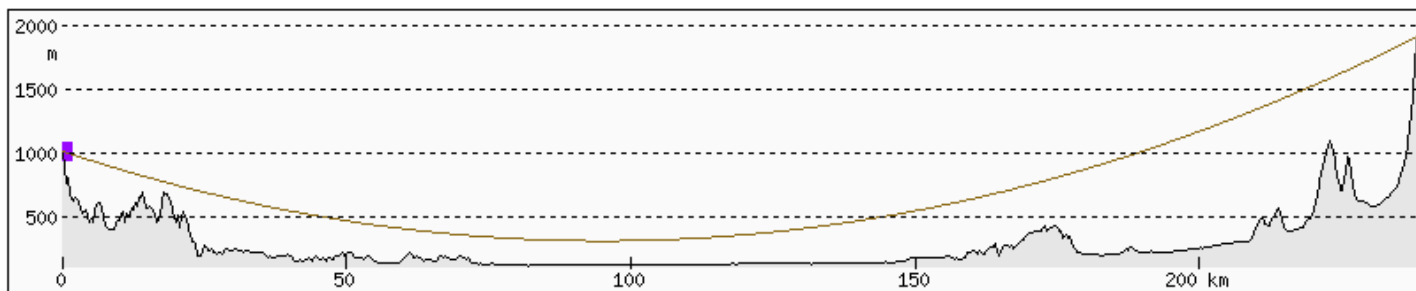
[Hide profile 1](#)

▼ Parameters

☒ show scale	frequency (MHz, e.g. 5800) ____	y range (e.g. -20,100) ____
☐ flat Earth ☒ curved Earth	refraction (e.g. .14) .135	far end elevation (use 99 for relative to sea level, +99 or +.99 for relative to ground) 2076
☐ plate carée ☒ great circle	fixed exaggeration (e.g. 2) ____	Reset

[Hide profile 2](#)

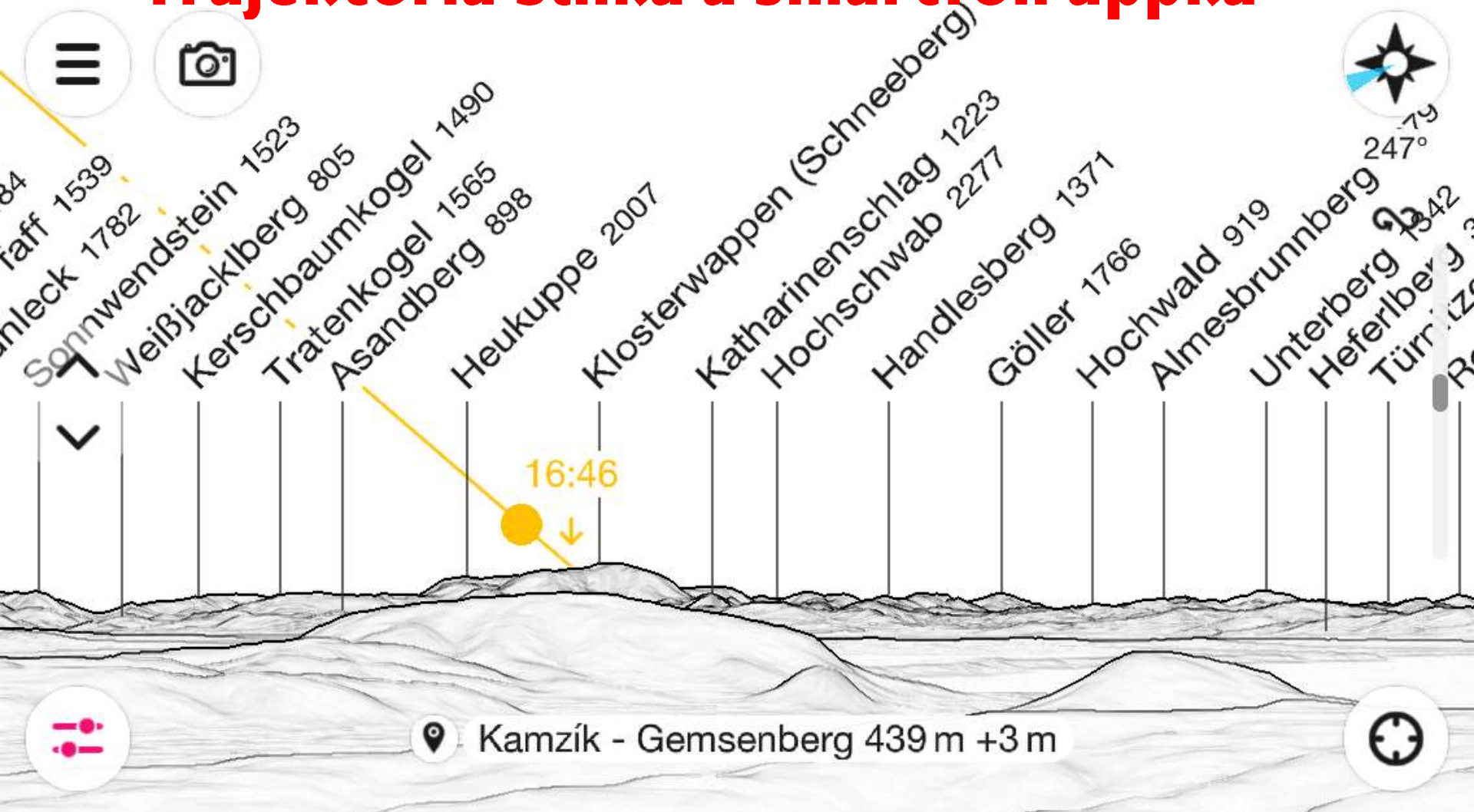
► Parameters

Klíčové výhledové aplikácie

■ Peak Finder (peakfinder.org)

Trajektória Slnka a smartfón appka

Kľúčové výhľadové aplikácie

■ Prédikálószerk, 15.VIII.2019

■ Prédikálószerk, 13.XII.2021

■ **Žarnov, 18.IX.2020**

■ Prašný vrch, 21.XI.2020

■ Finestrelles, 16.VII.2016 (Marc Bret)

beyondrange.wordpress.com

Ďaleké výhľady – skončili.

Bratislava, PriF UK,
15.II.2023

NaObzore.net

redakcia@naobzore.net

@godusa

Dalibor Výberčí | Dušan Belaň

